

ЧЕРКАСИ

Передумови

Для громади Черкас характерно, що жінки, у порівнянні з чоловіками, зайняті у більш низькооплачуваних сферах діяльності і, відповідно, мають нижчий рівень доходів.

Ще однією проблемою є неврахування гендерного аспекту, тобто потреб реальних жінок і чоловіків, при плануванні міського бюджету та наданні муніципальних послуг. Такий підхід не відповідає концепції рівного доступу. Міська влада покликана працювати для задоволення інтересів і потреб всієї громади, а кожний її громадянин

Гендерне бюджетування як основа ефективного та справедливого місцевого бюджету

9

(чоловік чи жінка) має пряме відношення до бюджету як платник податку та споживач послуг. Тому основою ефективного та справедливого місцевого бюджету має стати гендерне бюджетування.

Саме на впровадження такого інструменту була спрямована Ініціатива Комунального підприємства «Інститут розвитку міста» Черкаської міської ради, яку було вирішено реалізувати спільно з Черкаським обласним осередком Всеукраїнської асоціації жінок «Славія» та у співпраці з виконкомом Черкаської міської ради.

Практика

Інформування громади та медіа, привернення уваги до проблем гендерної рівності, обговорення можливих шляхів їх вирішення - саме такі цілі мала початкова прес-конференція, яка відбулася у березні 2013 року у приміщенні Черкаської мерії. Учасники розповіли журналістам, що впровадження гендерних підходів до формування міських програм та складання місцевого бюджету є необхідним. Саме гендерний аналіз дозволить оцінити, як в реальності забезпечується рівність прав та можливостей чоловіків та жінок

у конкретній сфері, а врахування його результатів сприятиме покращенню якості послуг для жителів міської громади.

Наступним кроком в реалізації Ініціативи став тренінг «Гендерне бюджетування», який відбувся у квітні. Його учасниками стали державні службовці, працівники органів місцевого самоврядування, місцеві депутати, громадські активісти - загалом 40 людей. Завдяки злагодженій ефек-

тивній роботі під час тренінгу вдалося спільними зусиллями обрати пілотну сферу для проведення гендерного аналізу – систему позашкільних закладів.

Отже, подальші зусилля було зосереджено на розробці конкретної гендерно-бюджетної ініціативи, у втіленні якої зацікавлені і міська влада, і громада. Для проведення гендерного аналізу бю-

джету було сформовано робочу групу під керівництвом досвідченого фахівця Т.Іваніної.

Протягом чотирьох місяців (травень – серпень) було виконано значний обсяг роботи.

Дослідження фокусувалося на проведенні гендерного-бюджетного аналізу системи позашкільних навчальних закладів міста. Мета – вивчити з точки зору гендерних критеріїв стан функціонування та фінансування цих закладів. Для цього було сформульовано такі завдання:

- проаналізувати «Програму розвитку позашкільних навчальних закладів на 2011-2015 роки» з урахуванням гендерної складової;
- виявити користувачів (з урахуванням статі) та проаналізувати комплекс та вартість послуг, які надають позашкільні навчальні заклади;
- розробити рекомендації щодо розвитку системи позашкільних навчальних закладів та за потреби запропонувати відповідні зміни до Програми.

В процесі проведення дослідження окрема увага була зосереджена на функціонуванні системи позашкільних закладів, особливостях її фінансування та гендерному аналізу структури послуг і користувачів. Виявилось, що гендерний компонент не інтегровано загалом до Програми, а її текст є гендерно-нейтральним.

Послуги у системі позашкільної освіти надаються переважно за такими напрямками: спортивно-оздоровчий, хореографічний, художньо-естетич-

ний, науково-технічний, декоративно-прикладний. Найбільша різниця щодо представництва хлопців простежується у хореографічному та декоративно-прикладному напрямах. Диспропорції представництва дівчат наявні у спортивно-оздоровчому напрямі. Також спостерігається тенденція до зменшення кількості дітей, охоплених системою. Дослідники припустили, що користувачів не повністю влаштовує наявний спектр послуг.

Загальна сума видатків міського бюджету на систему у 2012 році становила 38033,7 тис. грн. Розподіл фінансування закладів за напрямками: «Освіта» – 19%, «Культура» – 58%; «Фізична культура і спорт» – 23% (взагалі у структурі видатків міського бюджету на заклади позашкільної освіти переважають кошти на заробітну плату та комунальні послуги). Дослідники підраховали й витрати на навчання однієї дитини у позашкільних закладах за напрямками: «Освіта» – 1290 грн., «Культура» – 10022 грн., «Фізична культура і спорт» – 3325 грн. Якщо врахувати кількість дівчат та хлопців, які відвідують позашкільні заклади, то можна підсумувати витрати окремо на дівчат і хлопців за напрямками:

«Освіта»: дівчата – 63%, хлопці – 37%;

«Культура»: дівчата – 68%, хлопці – 32%;

«Фізична культура і спорт»: дівчата – 74%, хлопці – 26%.

Підсумком дослідження стали рекомендації,

спрямовані на оптимізацію діяльності системи позашкільних навчальних закладів у Черкасах, в основу яких покладено ідею комплексного гендерного підходу для забезпечення соціальної справедливості:

1. Включити гендерний компонент при розробці майбутніх та до вже діючих міських програм: Програми розвитку позашкільних навчальних закладів м.Черкаси на 2011-2015 роки, Програми «Черкаські таланти» на 2010-2014 роки та Програми розвитку фізичної культури та спорту у місті Черкасах на 2012-2016 роки.

2. Запланувати заходи та фінансування, спрямовані на вивчення потреб користувачів щодо послуг позашкільних навчальних закладів.

3. Проводити систематичні дослідження для вивчення потреб хлопців та дівчат різних вікових категорій щодо послуг позашкільних навчальних закладів.

4. Включити гендерно-розподілені статистичні дані у систему звітності і планування по системі позашкільня.

5. Проводити гендерно-чутливі інформаційні кампанії щодо організації змістовного дозвілля дітей та молоді.

Підсумки дослідження та напрацьовані рекомендації були презентовані громадськості, журналістам та представникам міської влади під час фінальної прес-конференції у міській мерії.

Результати

Результатом реалізації Ініціативи стала робота та пілотне впровадження інструменту, що забезпечує врахування гендерної складової при формуванні політики міської влади та складанні місцевого бюджету. Використана методика для дослідження однієї сфери – системи позашкільних закладів – довела можливість та необхідність застосування гендерних підходів під час формування міських програм розвитку, а напрацьовані рекомендації можна буде втілити й в інших сферах муніципальних послуг.

Важливим чинником успіху є залучення досвідчених фахівців з гендерного аналізу та проведення інформаційно-просвітницької діяльності.

Найголовніше, що завдяки Ініціативі вдалося розпочати у Черкасах процес впровадження гендерно-орієнтованих підходів у бюджетній сфері, привернути увагу міської влади до необхідності врахування гендерних критеріїв при наданні послуг та плануванні програм.

Команда спеціалістів, які реалізовували Ініці-

ативу, планує і надалі співпрацювати з міською владою для впровадження інструментів гендерного бюджетування для досягнення мети - отримання гендерно-збалансованого бюджету міста Черкаси.

Також виконавці висловлюють готовність поділитися набутим досвідом з іншими містами – надати консультації, рекомендації, напрацьовані матеріали.

Інформація для контактів
КП «Інститут розвитку міста»
Черкаської міської ради
вул. Б. Вишневецького, 36, к. 701
м. Черкаси
тел. 472 -36 01 61, факс 36 01 70
ел.пошта: gala@rada.ck.ua

Черкаський обласний осередок
Всеукраїнської асоціації жінок «Славія»
вул. Громова, буд.96, к.9
м. Черкаси
093 98 98 911

